

964

" M A K I E N I T X M E W T A "

Addattament Radjofoniku

Ta'

CHARLES ATTARD.

Mario

Gug;ielmi

Sergio

Mario

Sergio

Mario

Lina

Tereza Jien, kont noqoghod bil-qalb kollha, imma ghad irrid nisqi lil baby.

Luisa U jien, billi zewgi ser isiefer, irrid inlestilu hwejgu, imma, aktar tard inkun nista' nigi.

Tereza

Lina

Silvio

Lina

Silvio

Lina

Tereza ~~XX~~
Mur, mur, Tereza... sakemm tigi, nibqa hawn jien.
Kif ghedtlek, sinjura... kif inraqqad lil baby, nerga' nigi.

Luisa Mur, mur, Tereza... sakemm tigi, niba jien, hawn.

Maria : (Kwazi titlobhom bil-musika) Le, m'hemm ghalfejn...
Nitlobhom thalluni wahdi... ghandhi bzonn noqogħod fil-
kviet... ghandhi bzonn li ma nara lil hadd xx ... li ma
jkollmanhix....

Lina : Ma jistax jkun li nhalluk tghaddi l-lejl wahdek... Ara,
Silvio joqogħod f'dik ir-rokna, fuq dik il-pultruna...
Nittama li ma tichadlux dan is-sagrificju ekejken li jrid
jagħmel għal habib tighu... dan huwa l-aħbar sacrificju,
Adriano kien qisu hu.

Maria : (Bhal wahda li qed titlef il-pacanzja) Ima għaliex?
Għaliex tinsisti? Qegħda nitolbok bi pjacir... Morru...
morru u halluni ... Jiena nirringrazzjakhom winn qalbi...
ghadruni... għandhi bzonn noqogħod wahdi.

Silvio: Allura jekk is-sinjura trid toqogħod wahidha....

Maria : Iva, wahdi ahjar... Jiena nirringrazzjakhom xorta wahda...
Lilkhom ukoll... Tistghu tmorru u nirringrazzjakhom mill-
attenzjoni.

Luisa : Jekk tkun trid xi haga, kien issejjahli, sinjura.

Maria : Grazzi, grazzi, Luisa.

Tereza: Il-broda qegħedtulek fuq il-kuciniera, kien issejjahli.

Maria : Grazzi, Tereza, grazzi..... (Fade Out)

(Fade In:)

Adriano U hawn marti sabet ruhha wahidha... mitluqa fuq pultruna,
tahseb f'ija.....Kien dala għal kolloxx... l-Arlogg instema'
idoqq it-twinja...

Hoss: (Jinstemghu it-tokki ta' l-arlogg)

Deffien: U s'hawn kont għadek fit-tebut?

Adriano: Iva... Kont għadni wejjet. . Ir-radio ta' wieshed mill-
għirien instema idoqq waltz...

Hoss: (Jinstema waltz fil-qosor)

Għal din il-musika, marti donna giet f'sensiha... bhal
wahda milquta minn xi haga, smajtha rissq lejha it-tieqa
u minnufiek għalqita... Il-musika ma nstemghetx iżjed...
F'dak is-sket bdejt nisma l-passi ta' dawk li kienu gejjin
u sejrin fil-kamra ta' hdejjha... Hassejthom jersqu lejja,
imbagħad jorgħu jidbegħedu... henda mill-gdid... henda
tal-mewt....F'dan il-waqt sar il-miraklu... F'riglejjha u
f'dirghajja bdejt inhoss tingis qawwi... hsejbt li d-dud
kien ga qed jagħmel għaliha .. Imbagħad fwawar kbar bdejt
inhossom telghin għal rasi... Il-pultruni mill-gdid bdew
jiffunzjonaw u nifs-gaħalni niftah għajnejja... Ir-riħa
tal-fjuri li kien hemm madwari, hassejta qed tistordini...
Hawn tajt salt b'ox ingħu mit-tebut u f'salt wieshed sibt
rahi bilqegħda. Bdejt inhoss madwari, qiani wieshed
ibleh. Hdejjha, kien hemm erba' xegħat mixghula... Fuq

- Adriano: Xi trid taghmel... Nara kif inderrilha... biex innissiha.
- Pawlina: (B'ironija) Ghandha ragun, miskina... Iva, ghandha bzonn hafna min iderrilha.
- Adriano: (Sorpriz) Ghaliex? X'igifieri? Xi trid tfisser?
- Pawlina: Jien? Xejn... Riedt nghid li wara disgrazzja bhal dik li sofriet, jehtieg li wiehed inissiha... isabbarha u jikkunslaha.
- Adriano: Iva, iva, miskina...
- Pawlina: (Waqt li tinstemgha kartiera tas-sigaretti tinfetah) Tpejjeb?
- Adriano: Iva, grazzi... (Jinstemgha qed jixghel sulfarina)
- Pawlina: Grazzi..... Aqtaghli kurzità... Min kien l-izghar fostkhom, int jew huk?
- Adriano: (Imfixkel) Eh??? Bejn wiehed u iehor, konna ta' l-istess zmien... Hija kien izghar minni... m'hux wisq.. Xi sena kien hemm bejnieta.
- Paalinu: Kien helu xejn?
- Adriano: Iva... Kienu jghidu li kien simpatiku hafna...
- Pawlina: Izjed minnek?
- Adriano: (Ikkonfondut) Imma... dawn x'mistogsijiet huma? Jien kif nista' nghid??? Ghaliya, it-tnejn konna simpatici
- Pawlina: *ma jinnix*
nghidlek
Ismaghni... Jien nixtieq nghidlek xi haga... Forsi dak li sejra nghidlek huwa indiskret... Ghidli, Maria, tassew kienet thobbu?
- Adriano: Iva.. Ghaliex? Dak kien zewga.
- Pawlina: B'daqshekk m'hix raguni bizzejjed... Naf hafna nisa mizzewga li ma jirrispettawx lil zwieghom... m'hux veru?
- Adriano: (Skantat) Iva...veru... Imma ghaliex... Tahseb li....
- Pawlina: Le, ~~xxj~~ jien ma nahseb xejn... Kont qed nghid ingenerali... Biss hemm xi haga li ghadni ma nistax nifhimha.
- Adriano: (Inkwiet) Ghidli x'inhí... forsi nista'....
- Pawlina: Maria, ma titkellem qatt fuq zewga, anzi meta insemmilha xi haga fuq, tfittex li tehles minni... iddawwar il-kliem.
- Adriano: (Nervuz) Bilfors... Haga cara... Li toqogħod tiftakar fieh, huwa rikordju ikreh hafna... imma, skuzi, sinjorina... Lil Maria ma tistax tkellimha fuq xi hag'ohra?
- Pawlina: Jiena staqsejtha xi haga fuq zewga, biex inkun magħha gentili... Is-soltu, meta xi hadd jitlef xi persuna ghaziza, jiehu gost jitkellem fuqha.

- Gugliel: Ghamilt sewwa... F'kazijiet bhal dawn, ma tkunx tista' taghmel ahjar... issiefer... tibdel il-hajja tassoltu... tara wcuħ godda... Nahseb li ma tantx kienet haga hafifa biex qaltlek iwa.
- Adriano: Nitolbok li ma tfakkarnix. (Pawsa ohra)
- Guglielmi Maria, issa, tidher m'hux hazin... Wicca jidher ahjar... donna stabret xi ftit... L-ahhar li rajtha, meta gratilha dik id-disgrazzja, nghidlek issew, gibitli hniena... Imsejkna Mariolina....
- Adriano: (Sorpriz) Mariolina?
- Gugliel: Qabel, hekk kont insejhlha.
- Adriano: (Dejjem sorpriz) Qabel? Qabel, meta???
- Gugliel: Meta konna tfal... Lili, kienet issejjahli Cesaroni u jien, Mariolina ... Konna hbieb tal-qalb u ma nisthixx nghidlek, bejnietna kelna ukoll xi ~~xxxxxxxxxxxx~~ *grajja* ckejkna.... *Argentina*
- Adriano: ~~G~~rajja? Tassew???
- Gugliel: Oh!... Grajja safja... Ta tfal li konna... Maria, kien għad kellha ghaxar snin... jien, kelli erbatax il-sena... Imma kif M'inhix nemmek li Maria qatt ma qaltlek xejn.
- Adriano: Le... qatt ma qaltli xejn... intik il-kelma tighi... kompli, kompli... niehu għst hafna nisma fuq grajjiet zghar...
- Gugliel: Wisq ftit hemm x'inghidlek... il-grajja tagħna grat waqt li konna villegatura... konna iltqajna wara hafna zmien..... Imbagħad kbirna... Maria izzewget u jien, meta sirt naf b'dan iz-zwieg, bdejt ninteressa ruhi biex insib xi post m'hux hazin lil zewga...
- Adriano: Post? Post m'hux hazin?
- Gugliel: Iva. Zewga kellu post, b'salarju mizeru hafna... meta rajt hekk, dahhaltu skrivan mighi.
- Adriano: (Milqut minn dal-kliem) Ah!... Allura int dahhaltu mighek ghaliexkont taf lil Maria... Adriano ma kien jaf xejn b'dan?
- Gugliel: X'igifieri xejn?
- Adriano: Igifieri, b'Cesarone u Mariolina... b'dik il-grajja ckejkna.
- Gugliel: Nahseb li Maria kienet qaltlu xi haga.
- Adriano: Le, le, Maria ma qaltlu xejn.
- Gugliel: Imma int sgur minn dan?
- Adriano: La darba dan qed nghidulek jien? Trid li jien ma nkunx naf?
- Gugliel: Forsi ma qaltlux biex tkun prudenti... Taf int kif inhuma l-irgiel mizzewga... suspectti wahidhom... Kieku huwa kien jaf...

Adriano: Ntik il-kelma tighi li m a kien jaf xejn.

Gugliel: Nahseb li kif qed tghid int... tant hu hekk li meta konna immorru xi kuncert...

Adriano: Kif? Maria kienet tigi mighek ghal kuncerti?

Gugliel: Ma tafx li hija thobb hafna l-muzika... Iva, x'imdaqqiet konna morru flimkien... Isma niftehemu, ahna konna mmorru minhabba l-muzika... *Miskina...* ~~xi-muzikkaxkinnatxiid-divertiment~~ ~~wentxtaghhaxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ klassika kienet id-divertiment taghha ... Huk, bil-maqlub, kien jhobb jisma biss it-trombi.

Adriano: It-trombi!!!....

Gugliel: Hekk, ghall-inqas, kienet tghidli... Ghidli jista' jkollok gost izjed barbari minn dawn? It-trombi!.. Il-haud kollha huk kien johodha tisma l-banda....

Adriano: Imma la darba dawn it-trombi jigu mdahha fil-muzika, ma jidhirlekx li hemm min jiehu gost bihom?

Gugliel: Sgur, sgur... imma gib quddiem ghajnejk din l-imsejkna mara. X'imdaqqiet kont noffrilha xi biljetti ghat-teatru... Qatt ma giet.. minjaf... forsi kienet tghidli li daww il-biljetti kont inkun tajthomha jien u allura hu kien jghidilha biex tirrofthom... Darba biss irnexxieli ngaghala tigi mighi ghall-opra.

Adriano: Ah! Int kont?

Gugliel: Iva, ghaliex? Kienet qaltlek?

Adriano: Kienet semmietli xi haga fuq, fuq... (Pawsa)

Gugliel: Allura, int, lil kunjata taraha spiss?

Adriano: Jien??? Iva, kulljum.

Gugliel: Qed tiskantani... Qatt ma semmietli xejn.

Adriano: Anqas lili... lilek, qatt ma semmietek mighi.

Gugliel: M'ghandniex x'inghidu .. Int huwa hu r-ragel taghha... Forsi dil-hbiberija taghna, lilek, ma kienitx toghogbok.

Adriano: Imma, allura, tassew li bejniethom kien hemm dil-hbiberija?

Gugliel: Iva... isma, niftehemu ahjar... Il-hbiberija taghna kienet hbiberija safja... Hbiberija li ghandha x'taqsam ma' l-arti. mal-kotba... mal-muzika... hbiberija li fieha hija kienet issib dak kollu li f'darha kienet nieqsa minnu.

Adriano: Imma, f'darha x'kien jonqosha?

Gugliel: Ifhimni ftit... Huk kien bniedem bravu... wiehed mill-ahjar impiegati li kelli... kien intelligenti, imma dejjem impiegat, hux veru? Ghalhekk il-mentalita' tighu kienet dik ta' impiegat... Ghal mara, bhal ma hi Maria, kien jixirqilha xi haga ahjar... tifhimni int, hux tassew?

Adriano: Nghidlek issew, ghandi ma fhimt xejn.

- Gugliel: Ma nafx kif nibda infisser ruhi... Nahseb li ~~huk~~ ma kellux l-istess ideat ta' Maria... taf int... il-hajja taghhom kienet kienet bil-qies.. hajja ta' cahda ...
- Adriano: U dan kienet tghidulek Maria?
- Gugliel: Le, le... Maria qatt ma qaltli xejn.. Dan, kont nahsbu jien, tant hu hekk li jien kont naghmel mill-ahjar biex nghinhom... nghidlek issew ~~ghamilt~~ minhabba fieh, ghamilt xi ingustizzja ukoll... Lil Adriano kont tajtu promozzjoni li fl-idea tighi ma kienitx tmiss lilu.
- Adriano: U dan kollu, int, ghamiltu ghal Maria.
- Gugliel: Iva. (Pawsa)
- Xi gralek? Jaqaw ma tiflahx?
- Adriano: Le, le, m'ghandi xejn... Is-shana!... Is-shana li hawn f'dil-kamra inhossa qed taqtaghli nifsi.
- Gugliel: Is-shana??? Ma jidhirlix... jien kwazi qed inhoss il-bard.
- Adriano: Int ghandek ragun... Kien bniedem idjota.
- Gugliel: Min?
- Adriano: Hija.
- Gugliel: Dan, qat m'ghedtu jien.
- Adriano: Qieghed nghidu jien... Hija, biex fl-ufficcju kellu dik ir-responsabbiltà... biex jara lil martu tiffrekwentata t-teatru... biex jaraha dgawdi ~~xxixkixkix~~.certa hbiberija...
- Gugliel: Le! Tghidx hekk... Maria kienet u ghadha mara eżemplari... Ma tista' tghid xejn fieha.
- Adriano: Mara eżemplari!... Wigibni ftit... Jekk int stess ghadek kemm ghedtli li hija ~~xxixkix~~ mal hbieb kienet issib dak li kienet imcahda minnu f'darha....
- Gugliel: Imma, skuzi... Ghaliex qed tishon daqshekk?
- Adriano: Jien, nishon? Le, le, m'inhix nish on... Ghidli, jidhirlek li huwa sewwa... Povru ragel.. F'daqqa wahda isir jaf dan kollu u int trid li jiehu din l-ahbar bic-cajt... bil-kalma.
- Gugliel: M'hemmx ghalfejn tinkwieta ruhek daqshekk...
- Adriano: Min qed jinkwieta ruhu... Bhala huh... bhala l-kunjatu....
- Gugliel: Daqshekk hu...Jidhirli li bhala huh... bhala l-kunjatu, tista' tghini hafna.. Tista' tifhimni ahjar.. Ghaliya, int, tahsiba xort)ohra minn Adriano... N ahseb l-int ghandek mentalità ohra.. Tidhe izjed intelligenti... izjed modern... Iva, int tista' tifhem ahjar certi hwejjeg psikologici.
- Adriano: Le, sinjur... hawn ^{min hix kwistjoni ta'} ma jittrattax minn hwejjeg psikologici... hawn ghandna l-fatti... ghandha l-poezija.
- Gugliel: U jekk huwa kif qed tahseb int?

Adriano: X'igifieri?

Gugliel: Ifhimmi, Maria hija mara armla... Hija tista' taghmel b' hajjitha dak li trid, bla ma hadd jindahliha... ghall-inqas, hekk ghandi nahseb, m'hux hekk?

Adriano: Sgur, sgur...

Gugliel: Nista' ntik il-kelma tighi li sakemm huk kien ghadu haj, qatt ma kien hemm xejn... qatt kelma ... qatt hsieb ta' Maria li setgha iweggagħlu qalbu.

Adriano: Sakemm kien ghadu haj!... Imma issa? Issa li jinsab mejjet?

Adriano: Ara... mighek nista' nkun sincier, anzi hemm bzonn li niftah qalbi mighek... Int huwa l-kunjatu... Bhall-issa, int qed tiehu hsiebha... hsieb il-gejjieni tagħha, m'hux hekk? Nahseb li ma jimpurtax ghax qed naghmillek dil-mistoqsija...

Adriano: Xejn, xejn... kompli, kompli...

Gugliel: Tajjeb. Għal Maria dejjem kelli sentimenti ta' hbiberija... Dawn is-sentimenti kull ma jmorru qegħdin aktar jikbru... issa ntbaht li dawn la jistghu jimbidlu u anqas jonqsu... Nahseb li fhimt x'irrid infisser, hux tassew?

Adriano: Le?

Gugliel: Nitkelmu aktar car... Iddecidejt li nizzewwigha!

Adriano: Kif??? Tizzewwigha???

Gugliel: Iva... Ftit ilu, waqt li kont qed nitkellem ma' Maria, kelli nuriha bil-hsieb tighi.

Adriano: U din x'wigbitek?

Gugliel: Qaltli li ma jistax ikun... li ma tridx...

Adriano: Nahseb li ghandha ragun.

Gugliel: Sewwa qed tghid... It-talba tighi ghamiltiela kmieni wisq... b'dan kollu m'ghandix qalbi maqtugħa... biz-zmien, nittama li jirnexxili.. l-aktar issa, li ghamilt habib mighek.

Adriano: X'igifieri?

Gugliel: Igifieri issa, jiena nista' norbot fuq il-hbiberija u l-ghajnuna tighiek.

Adriano: Kif??? L-ghajnuna tighi???

Gugliel: Iva, hadd ma jista' jghini aktar minnek... Bi kliemek int tista' tipperswadiha.

Adriano: Imma x'anti tghid? Jien??? Jien, ngighel lil Maria tizzewweg lilek??? Jien??? Dan izzejjed, issa.

Gugliel: Għaliex? Ma tridx tghaddili kelma?

Adriano: Sgur li m'irridx... Dawn affarijiet tad-dinja l-ohra... Tassew

Hoss: (Passi - bieb jinfetah -
jinghalaq)

Gugliel: X'jidhirlek, habib?

Adriano: X'igifieri?

Gugliel: Kif semmejtilha l-villa, ... kif ghedtilha li hija ghad trid tghix f'dawk il-kmamar, donnha li ma haditx pjacir... Donni rajtha dbiddel lewnha.

Adriano: Minn issa?

Gugliel: Ma nafx x'nibda nahseb... X'imdaqquet donnha tiehu pjacir meta tarani... drabi ohra, tahrabni... issir nervuza u jkollha mitt sena biex twarrab minni... Nittama li biz-zmien, il-khsieb ta' daz-zwieg taghna, inissiha l-imghoddi u jaghmilha hinja mill-gdid.

Adriano: Milli qieghed nara, s'issa, l-idea ta' daz-zwieg, xejn m'hi ghal qalba.

Gugliel: Int m'ghedtilha xejn? Ma jppruvajtx tfehemna l-vantaggi li hemm f'dan iz-zwieg?

Adriano: (Xott, xott) Iva, ghedtilha... Ghedtilha hafna drabi.

Gugliel: U x'wigbitek?

Adriano: (Innervjat) X'ridtha twigibni? Jekk hija ma tridx tizzewweg, ghandha ir-ragunijiet taghha.

Gugliel: Imma x'ragunijiet jista' jkollha? Dan hu l-izjed li nix-tieq naf... x'ragunijiet ghandha... Li Maria ghandha gibda lejja, hija haga sgura... nahseb li int ukoll intbaht b'dan.

Adriano: Iva, iva, dan osservajtu.

Gugliel: Forsi hemm x'imhabba ohra? Le, le, ma nahsibx... Wara daz-zmien kollu, nahseb li nsietu xi ftit.... Tassew li x'imdaqquet jien ukoll inhoss li donnu ghadu haj.

Adriano: Zewga?

Gugliel: Iva... Haj!... Jien narah f'kull hin... Bejni u bejna... Donnu li jrid izommna mifruda... It-tifkira tighu hija tfixkil kbir ghall-hena taghna... Haga tal-biza li tifkira ta' bniedem mejjet, tibqa' tghix mighek.

Adriano: Ghandek ragun... M'hemmx aghar minn meta bniedem mejjet jiehu postu fost il-hajjin....

Gugliel: Sewwa, sew, kif qed tghid int..... B'daz-zwieg, jien ga gheadt lil mama.....

Adriano: Iva? X'qaltlek?

Gugliel: Ghall-ewwel m'gharfet tghidli xejn.. Taf int, l-idea li nizzewweg armla... imma issa, donnha ikkuntentst... tinsab ferhana hafna u ghandha seba' mitt-sena biex tara lil Maria. Hija qed tlestila hafna xorti u nista' nghidlek li ga iffissat id-data tat-tieg.